120 MINUT | Arkusz egzaminacyjny nr 5

Informacje dla uczniów

- Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj umieszczone pod nimi zadania. Odpowiadaj tylko własnymi słowami, chyba że w zadaniu polecono inaczej.
- Na stronie 26. zamieszczono listę lektur obowiązkowych.
- Na wykonanie wszystkich zadań masz 120 minut.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Juliusz Słowacki
BALLADYNA

SKIERKA
[...] Chochliku!
patrzy na jezioro
Ach, patrz! na słońca promyku
Wytryska z wody Goplana; [...]
Jak łabędź, kiedy rozwinie
Uśnieżony żagiel steru,
Kołysze się – waha – płynie.
I patrz! patrz! lekka i gibka,
Skoczyła z wody jak rybka [...].
Wchodzi Goplana.
[...]

GOPLANA
Skierko miły,
Ja się kocham.

SKIERKA
W czym? czy w róży
Bezcierniowej? czy w kalinie?
W czterolistnej koniczynie? [...]

GOPLANA
Ach! ja się kocham, kocham się w człowieku!

SKIERKA
To ludzkie czary. [...]
Ktoś idzie tutaj lasem.

GOPLANA
To on! to on! mój miły.
Bądź niewidomym, Skierko.
Skierka odchodzi.
Wchodzi na scenę Grabiec – rumiany – w ubiorze wieśniaka.

GRABIEC
Ach, cóż to za panna? [...]
Co za dziwne stworzenie z mgły i galarety.

LIVEWORKSHEETS

Są ludzie, co smak czują do takiej kobiety;
Ja widzę coś rybiego w tej dziwnej osobie.

GOPLANA
Jak się nazywasz, piękny młodzieńcze?

GRABIEC
[...] Grabiec.
[...]

GOPLANA
Czy mię kochasz, mój miły...?

GRABIEC
Ha!... trzeba skosztować...
Na przykład... daj całusa.

GOPLANA
Stój!... pocałowanie
To ślub dla czystych dziewic. [...]
Raz pocałowana
Będę twoją na wieki – i ty mój na wieki...

GRABIEC
Ha, pocałunek bliski, a ten „mój" daleki.
całuje

GOPLANA
O mój luby! [...]
Mój drogi!
Więc teraz co wieczora na leśne rozłogi
Musisz do mnie przychodzić. Będziemy błądzili, [...]
Będziemy razem marzyć przy księżycu...
[...]

GRABIEC
Będziemy,
Lecz nie wieczorem – i nie przy jeziorze...
[...] Nie przyjdę w żaden wieczór...

GOPLANA
Dlaczego?

GRABIEC
Za borem
Pewna dziewczyna czeka na Grabka wieczorem.
[...] zwie się Balladyna.

GOPLANA
Siostra Aliny?... córka wdowy?... ale ona
Złe ma serce...
[...]
Niech słońce zagaśnie,
Jeśli mi ciebie kto wydrze, kochanku.
Ty jesteś moim! moim! moim wiecznie! [...]

LIVEWORKSHEETS

Przynajmniej dzisiaj nie chodź tam wieczorem,
Przynajmniej dzisiaj nie chodź tam... ja każę...

GRABIEC
A któż ty jesteś, co każesz?

GOPLANA
Królowa!
Królowa fali, Goplana. [...]
Co mam potęgi, co nadprzyrodzonej
Siły nad światem; to obrócę na to,
Aby to serce podbić i mieć moim...
Skierko! Chochliku!...

Juliusz Słowacki, *Balladyna*, www.wolnelektury.pl [dostęp w dniu 29.06.2018].

Zadanie 1. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W załączonej scenie dramatu występują jedynie postacie fantastyczne.	**P**	**F**
Na przebieg wydarzeń w utworze mają wpływ siły nadprzyrodzone.	**P**	**F**

Zadanie 2. (0–1)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych.

W opisie Goplany Skierka użył **A/B**, aby **C/D** królowej Gopła.

A. porównań
B. alegorii
C. podkreślić zwinność i wdzięk
D. ukazać niezwykłość stroju

Zadanie 3. (0–2)

Scharakteryzuj Goplanę. Każdemu z cytatów ilustrujących emocje bohaterki przyporządkuj odpowiednią cechę.

A. władczość
B. marzycielstwo
C. zaborczość
D. uczuciowość

1.	*Ach! ja się kocham, kocham się w człowieku!*	
2.	*Będziemy błądzili,* [...] *Będziemy razem marzyć przy księżycu...*	
3.	*Niech słońce zagaśnie,* *Jeśli mi ciebie kto wydrze, kochanku.*	
4.	*Przynajmniej dzisiaj nie chodź tam... ja każę...*	

LIVEWORKSHEETS

Zadanie 4. (0–1)

Uzupełnij zdania. Wybierz właściwe odpowiedzi spośród podanych. Odwołaj się do znajomości całej lektury.

Wypowiedziane przez Goplanę słowa *Ty jesteś moim! moim! moim wiecznie!* świadczą o jej **A/B** Grabcem. Uczucia bohaterki doprowadzą do **C/D**.

A. przelotnej fascynacji
B. silnym zauroczeniu
C. dramatycznej w skutkach ingerencji w świat ludzi
D. spełnienia pragnień o odwzajemnionej miłości

Zadanie 5. (0–2)

Na podstawie całego tekstu podaj dwa przykłady zachowań Goplany, które świadczą o tym, że była zazdrosna i mściwa.

zazdrość – .....

.....

mściwość – .....

.....

Zadanie 6. (0–2)

a) Podaj imię i nazwisko autora oraz tytuł utworu, z którego pochodzi poniższy fragment.

Jakiż to chłopiec piękny i młody?
Jaka to obok dziewica?
Brzegami sinej Świtezi wody
Idą przy świetle księżyca.

Ona mu z kosza daje maliny,
A on jej kwiatki do wianka;
Pewnie kochankiem jest tej dziewczyny,
Pewnie to jego kochanka.

Każdą noc prawie, o jednej porze,
Pod tym się widzą modrzewiem.
Młody jest strzelcem w tutejszym borze,
Kto jest dziewczyna? ja nie wiem.

Autor: ..... Tytuł: .....

b) Wyjaśnij, na czym polega podobieństwo między bohaterką zacytowanego fragmentu utworu i Goplaną.

.....

.....

.....

.....

LIVEWORKSHEETS

Zadanie 7. (0–2)

Goplana twierdzi, że Balladyna ma złe serce. Na podstawie całego dramatu sformułuj argument potwierdzający tę opinię i zilustruj go przykładem.

Argument: .....

.....

Przykład: .....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Uzupełnij poniższy tekst tak, aby zawierał prawdziwe informacje.

W zaprezentowanym fragmencie utworu zwroty *patrzy na jezioro, wchodzi Goplana* to charakterystyczny dla dramatu przykład tekstu ..... . Umożliwia on lepsze zrozumienie utworu i zastępuje nieobecnego w dramacie ..... .

Zadanie 9. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych stwierdzeń. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Wyraz *liść* jest wyrazem podstawowym dla wyrazu *liścik*.	P	F
Przymiotnik *czterolistna* jest wyrazem złożonym.	P	F

Zadanie 10. (0–2)

a) Kolega zredagował zasady odpowiedniego zachowania w teatrze, ale nie zadbał o to, by miały jednolitą formę. Wskaż zapisy, które nie pasują do pozostałych i zawierają nieosobowe formy czasownika.

Zasady odpowiedniego zachowania w teatrze

1. Zadbaj o punktualność.
2. Okrycie wierzchnie trzeba zostawić w szatni.
3. Nie zabieraj na widownię jedzenia i picia.
4. Gdy przechodzisz do swojego miejsca w rzędzie, idź przodem do siedzących osób.
5. Podczas spektaklu nie należy rozmawiać z innymi widzami.
6. Jeżeli się spóźnisz, usiądź na miejscu najbliżej przejścia lub stań z boku.
7. Żywiołowe brawa zachowaj na koniec spektaklu.

LIVEWORKSHEETS

b) Przekształć zapisy z nieosobowymi formami czasownika tak, aby pasowały do pozostałych punktów z zasadami.

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Radosław Żbikowski
MORSKIE LEGENDY

W mitologii starożytnych Greków i Rzymian syreny to przebiegłe i zarazem urocze stworzenia morskie, przybierające postać pół ptaka, pół kobiety. Postać ptaka została prawdopodobnie wybrana ze względu na piękny śpiew, jakim szczyci się wiele gatunków ptaków, a do perfekcji opanowały go też syreny. W późniejszych podaniach syreny posiadały ogon ryby i ciało młodej pięknej kobiety, co czyniło je jeszcze bardziej kuszącymi. [...] Syreny według *Odysei* Homera[1] zamieszkiwały wysepkę znajdującą się w Cieśninie Mesyńskiej. Odyseusz, by uniknąć niebezpieczeństwa, rozkazał marynarzom zatkać uszy woskiem, a sam kazał się przywiązać do masztu i ignorować swoje rozkazy.

Podobnych opowieści i legend dotyczących syren jest znacznie więcej. Teorie próbujące wyjaśnić spotkania z syrenami najczęściej mówią o halucynacjach marynarzy lub o znanych nauce zwierzętach morskich, takich jak foki czy manaty[2]. Syreny to potoczna nazwa ssaków morskich z rzędu *Sirenia* [...]. Mają wrzecionowate ciało mierzące 2–4 m, wydatne wargi, małe oczy i szarawą gołą skórę. Osiągają wagę do kilkuset kilogramów. Są wyłącznie roślinożerne. [...]

Nawet dzisiaj, pomimo tylu badań naukowych, mit syren jest tak mocno zakorzeniony w naszej psychice, że co jakiś czas w wirtualnym świecie spotyka się informacje dotyczące istnienia tych stworzeń lub ich zdjęcia. Problem okazał się na tyle poważny, że największa amerykańska organizacja rządowa zajmująca się oceanami, Narodowa Służba Oceaniczna i Meteorologiczna (NOAA), wydała oświadczenie [...], w którym poinformowała, że obecnie nie ma naukowych dowodów na istnienie takich wodnych humanoidów[3] jak syreny. Tak więc wszystko wskazuje na to, że za rzekome spotkania z syrenami winę ponoszą wyobraźnia człowieka i chęć wzbudzenia sensacji. Jak twierdzi James Powell, amerykański biolog od ponad 40 lat zajmujący się badaniami manatów, przy słabym oświetleniu wynurzająca się nad powierzchnię wody głowa manata tak bardzo przypomina ludzką, że można ulec złudzeniu spotkania z istotą o ludzkiej twarzy i rybiej reszcie ciała. Prawdopodobnie więc dzięki temu marynarze, widząc te zwierzęta przy zachmurzonym niebie, również mogli doznawać takiej ułudy. Resztę podpowiadała wyobraźnia, dając podstawy do tworzenia mitów i opowieści o przeróżnych wydarzeniach z syrenami w roli głównej.

Radosław Żbikowski, *Morskie legendy*, [w:] „Wiedza i Życie", nr 3 (975)/2016.

[1] Homer – autor *Odysei* przedstawiającej przygody króla Odyseusza wracającego z wojny trojańskiej do Itaki.
[2] Manat – duże roślinożerne zwierzę morskie, zamieszkujące przybrzeżne wody Afryki i Ameryki.
[3] Humanoid – każdy byt, który swoim kształtem przypomina człowieka.

LIVEWORKSHEETS